

Bene Zoltán RÓZSASÁNDOR ÉS A PUSZTÁK URA

A csikorgó fékezés után a gőzmozdony füstje szétterült az alföldi rónaságon. A vagonok ablakaiban kíváncsi fejek jelentek meg, előre-hátra nézelődtek, egymást kérdezgették a szomszédos fülkékben utazók. A legelső kocsirol nehézkesen leugrott a pohos kalauz, billegve előreszaladt a mozdonyhoz, ahonnan sűrű káromkodások hallatszottak. Abban a pillanatban, amikor odaért, az utolsó vagonra föllépett egy nagy, pödrött bajszerű, daliás férfiú kis, köpcös kísérelőjével. Talán csak a pusztán fölött köröző rétihéja a megmondhatója, honnan kerültek elő hirtelen. Mindenesetre besurrantak az egyik fülkébe, s az ablakban lógó, hivatalnok külsejű utas háta mögött lehuppantak a bársonnyal bevont ülésre. A pohos kalauz megtudta a mozdonyvezetőktől, hogy évszázados fa dől a sínekre, ami annál különösebb, mert ezen a vidéken évszázados fákat nemigen találni, meg aztán vihar sem

dúlt az elmúlt napokban. A tetterős masiniszta azonban nem veszték el az okok kutatásának labirintusában, hanem a fűtőkkel vállvetve lerángatták a fatörzset a sínekről.

Az új utasok közben pipát tömtek, rágyújtottak. Útitársukat a bodorodó füst vonzotta a helyére.

– Adjon Isten! – köszönt a pipázókra.

– Fogadj Isten! – mosolyodott el a pödrött bajszú, daliás férfiú.

– Hát kendtek?

– Eleddig előrébb üldögéltünk, de a fékezés visszavetett bennünket – magyarázta az alacsonyabb.

– Hová tartanak?

– Csak ide, Szegedre.

– De hisz ez a vonat onnan indult!

– No, hát akkor oda is tér majd vissza! – dörögte nyugodtan a daliás, s a maga részéről lezártnak tekintette a kérdést.

A hivatalnok gyanakodva méregette a jövevényeket. Parasztos gúnyát viseltek, de úgy hordták, mintha nemesi ancúg volna.

– Lókupeczek tán kendtek? – érdeklődött.

– Lát talán lovakat az úr? – kérdezett vissza a köpcös kis emberke.

A tisztviselő elvörösödött, s el is némult. A vonat rántott egyet, majd sóhajtva, füttyentve nekilódult. A hivatalnokféle fölvette az ablak alatti kicsiny asztalkáról a napilapját, kihajtogatta, belétemetkezett. Lapozgatta, olvasgatta, hümmögött hozzá. Egyszer csak megdermedt, akárha sóbálvánnyá vált volna, aztán fölpattant, mint akinek darázs csípte meg a farát.

– Engedelmmükkel – motyogta, s kioldalgott a fülkéből.

– Hová siethet ez ennyire, kedvelt uraságom? – vetette föl a kérdést a zömök alak.

– Megy a dolgára, gondolom. Beszélük, hogy ezeken a járgányokon azt is el lehet végezni.

– No, ennek magam járok utána – emelkedett föl a mokány fickó, pipájába belefojtotta a szuszt, azzal nekivágott a vonat folyosójának.

Társas megcsóválta gondosan kifent, méhviasszal kengetett bajuszát, s megcsóválta a fejét, mintha azt mondaná, micsoda bolondság, de azért nem orrolna miatta. Azután elterpeszkedett a kényelmes ülőalkalmatosságon, s érdeklődve nézte a tovatűnő alföldi tájat, a bokrokat, ligeteket, magányos tanyákat. A zötyögéstől és a szelíd tájéktól csakhamar elandalodott. Álmodozásából a pisztoly kakasának bajjós zaja térítette magához.

– Emeld föl a kezed, betyár! – hallott egy recsegő hangot, s mikor maga fölé sandított, kockás zakós, pörge kalapos úriembert pillantott meg. Nagyvárosi rendőrkopónak vélte volna bárki, aki járatos a nagyvárosok életében. Utasunk nem egészen értette, ki áll vele szemben és mi a gondja; a betyár szó minősít vagy foglalkozást jelöl.

– Emeljem, úgy szeretné? – kérdezte jámboran, s mikor a pörge kalap a bólintás jeleként megbillent, váratlanul és villámgyorsan a magasba lökte kezét, s ugyanazzal a mozdulattal le is fegyverezte a nagyvárosi kopót, aki csodálkozásában mukkanni is elfelejtett. A pödrött bajszú pedig pillanatok alatt levarázsolta róla a nyakkendőt, azzal kötötte össze a kezeit, végezetül önnön pisztolyát szegezte a halántékának.

Alighogy mindez megesett, a tömzsi túnt föl a fülke ajtajában, kezében gyűrött újság.

– Az a haloványképű macskajancsi bepanaszolt bennünket – mesélte. – Nyilván azért jött a nyakunkra ez a pandúrszerű atyafi – bökött a magába roskadt rendőrkapó felé.

– És mit tettél az áruló latorral?

– Kihajítottam a vonatból.

A rendőrkapó foga erre vacogni kezdett.

– Ebben a lapban benne van a nyomtatott képünk – mutatta a köpcös. – Azt írják a firkászok, hogy körözik a Rózsasándort meg a segédjét, a Panzasándort. Azaz téged, kedvelt uraságom, meg engem, hehehe.

– Pandúrsándor bérence vagy? – szegezte a kérdést a megkötözött embernek a nagy, pödrött bajszú Rózsasándor.

– Nem én – hebegte a kérdezett. – Nem is ismerem őt, csak a hírét hallottam. Én a józsefvárosi kapitányságon szolgállok, Pesten. A napokban a fivéremnél voltam látogatóban Szegeden.

– És minek ártod bele magad a más dolgába? – rivallt rá Panzasándor.

– A körözés a rendvédelmi szervek valamennyi tagjára nézve kötelező érvényű parancs... Ha a körözött személyek a látókönykbe kerülnek, föl kell fednünk esetleges inkognitónkat, s ha netán szolgálaton kívül lennénk, haladéktalanul szolgálatba kell helyezni magunkat, és intézkedést kell foganatosítanunk.

Panzasándor és Rózsasándor együttérző pillantást váltottak.

– Elmeháborodott – jegyezték meg halkán.

– Úgy hiszem, jobb távoznunk, Panzasándor, egykomám – döntött Rózsasándor. – Majd más alkalommal utazgatunk ezen a böhm gépezeten.

Szavait, mint mindig, ezúttal is tett követte, s a legközelebbi szakaszon, ahol a szerelvény lassított kicsit, a két potyautas leugrott a pusztai kies földjére.

– Hozta Isten Önöket! – hallották, miközben föltápáskodtak és a port veregették le a ruhájukról. Fölemelve a fejüket, kifogástalan, ám meglehetősen szokatlan öltözetű, hórihorgas férfit pillantottak meg.

– Álmodom talán? – képedt el Panzasándor. – Vagy meghaltunk?

– Jó napot! – mordult Rózsasándor, akinek arra a napra kissé elege volt az idegenekből. – Neked meg mi bajod?

– fordult a cimborája felé.

– Ezzel a figurával szoktam álmodni – magyarázta Panzasándor. – Csetlik, botlik, rozzant gebén száguldozik, petrencés rúddal hadonászik és szélalmokat rohamoz idétlen kurjantásokat hallatva.

– Isten hozta Önöket! – szólt újra az ismeretlen. – Ha megengedik, a nevem Tegnapi Rézmán. Kiket tisztelhetek az urakban?

Rózsasándor összevonta a szemöldökét.

– Az én nevem Ferkó, a barátomé meg Miklós – mondta végül.

– Kövessenek!

A különös nevű égimeszelő nyomában először átvágtak egy mezőn, majd egy apró, fiatal ligeten. Panzasándor kutyagolás közben arra jutott, ez az ember nem az álmaiból lépett eléjük, csupán hasonlít ahhoz. Madarak csiviteltek, tűzött a nap a tarkójukra, az ég kékjén felhőfoszlányok ténferegtek erre-arra, akár nyájtól elkóborolt

birkák. Végül két ember magasságú falhoz érkeztek, s apró, vasalt kapun keresztül keltek át. A falon belül patak csordogált, gyümölcsös és konyhakert terült el, kellős közepén, istállótól, csúrtól és pajtától övezve, kicsike kastély állott. A falak mentén magas, furcsa növényzet nőtt sűrűn és buján.

– Kerüljenek beljebb! – tárta ki vendégei előtt a kastély ajtaját Tegnapi Rézmán.

Az épület mindössze két helyiségből állt, egy meglehetősen teremből és egy kis konyhából. Utóbbiban vénségesen vén, kövér asszonyság tüsténkedett, az érkezőkre ügyet sem vetve szöszmötölt a tűzhelyen. A vendéglátó helyet kínálta Rózsasándort és Panzasándort. Tegnapi Rézmán bort hozott meg metszett poharakat, s miután kitöltötte az italt, maga is leült.

– Nem kell, hogy féljenek – kortyolt nagyot, ádámcsutkája csak úgy ugrált a torkán. – Én sosem árulom el a jó betyárokat.

Rózsasándor keze ökölbe szorult, teste azonban mozdulatlan maradt.

– Szóval tudja, kik vagyunk – horgasztotta le a fejét Panzasándor.

– Tudom. Csakhogy én kivonultam a világból, tőlem nem kell tartaniuk. Néhány béressel, az intézőmmel és egy szakácsnővel élek itt, régi nevemet és régi életemet hátrahagytam. Azért küzdök, amiért maguk.

– És mi miért? – vont a föl a szemöldökét Rózsasándor.

– A szabadságért. Az osztrák iga és elnyomás ellenében.

– Részben – emelte föl a mutatóujját Panzasándor.

– És hogyan harcol kend? – firtatta Rózsasándor.

– Azt majd megtudják, ha elérkezik az ideje. Előtte egyenek, igyanak!

– Ha akarnánk, sem tudnánk elmenni, ugye? – szólt Rózsasándor.

– Ha akarnának, elmehetnének. Csakhogy nem akarnak. Olyan ízletes ételt, amelyet mindjárt tálaltatok, nem ettek még soha!

Így is lett: a töltött kacsacombok, tűzdelt dagadók, pácolt oldalasok, vadpecsenyék és halak mellé különlegesebbnél különlegesebb köreteket. A főétek hosszú sorát követően pedig jöttek a desszertek! Degeszre ették magukat mind a ketten.

– Nos, így lehet élni minálunk – vigyorgott Tegnapi Rézmán. – Most pedig pihenjenek le kicsit, megterhelt gyomruk amúgy sem engedne egyebet.

Ezekkel a szavakkal újra a szabadba invitálta vendégeit, és a pajta felé kormányozta őket. Alig léptek be az épületbe, újabb ámulatba estek: amiről ők azt gondolták, pajta, valójában pazar szállás volt. Az építmény közepén keskeny folyosó futott végig, erről nyíltak jobbra és balra a minden kényelmet kielégítő szobák. A helyiségben, amelyet Tegnapi Rézmán Rózsasándornak és kenyeres pajtásának szánt, két ágy, két karosszék, két mosdótál, kellemes tájképpel díszített paravánnal elkerített dézsa, tömör tölgyfaasztal és öblös ruhásszekrény fogadta a leendő lakókat.

– Pontosan tizenkét ilyen szobánk van. Mind ugyanígy berendezve.

– S kik lakják a többi tizenegyet? – kérdezte gyanakodva Panzasándor.

– Nem mindet foglalták még. Viszont amelyiket igen, abban egytől egyig kitűnő emberek élnek, majd meglátják, kitűnőek! Most azonban pihenjenek – köszönt el a langaléta, azzal rájuk csukta az ajtót.

Rózsasándor egy hosszú lépéssel nyomban ott termett, óvatosan lenyomta a kilincset. Mikor az könnyedén engedett, s az ajtó résnyire megnyílt, mélyről jövő sóhaj szakadt föl belőle. Visszacsukta az ajtót, majd körbejárta

a helyiséget. Az ablakon sem kilincset, sem kallantyút nem lelt, az üvegtábla szokatlanul vastag volt, úgy tűnt, nem lehet egyszerűen és különösen csendesen kitörni.

– Erre nincs menekülés – dörmögte maga elé Rózsasándor, és a bejáráshoz közelebb eső karosszékbe telepedett gondolkodni. Panzasándor addigra elnyúlt az egyik ágyon. Álmában ismét látta a hórihorgas alakot, ahogy rozzant gebéjén lovagol a naplementébe, vaskos petrencés rúdját maga után vonva. S ahogy nézte ezt a festő ecsetjére kívánczó képet, egészen elkeseredett, amiért álmainak szereplője hasonlít furcsa nevű vendéglátójukhoz. Az álomalak kitűnő ember, hasonmása viszont megmagyarázhatatlan viszolygást keltett benne...

Amikor fölbredtek, a szoba közepén kerekeken guruló asztalka állt, roskadásig rakva ínycsiklandó eledellel.

– A csukával kezdjék – javasolta Tegnap Rézsmán, mintegy a semmiből teremve a szobában. – Aztán jöjjön a ponty, a keszeg, a kárász, a fogas, a viza, a kecsege, a tokhal, a csík, a garda, a küllő, a cselle, a csabak, a bodorka, a compó, a pér, a koncér, a lápi póc, a sügér, a pisztráng, a menyhal és a naphal. A reményhal meg utoljára. Azzal tegyék föl a koronát eme folyami vacsorára!

– Éhes has kellene ehhez – motyogta Panzasándor.

– Hogyan tudott úgy bejönni ezzel a temérdek holmival, hogy nem ébredtünk föl? – csodálkozott Rózsasándor.

Házigazdájuk harsányan föl kacagott.

– Nem ismernek még engem. De majd megismernek.

A két betyár idegesen turkálta az ételt, inkább csak csipegettek, fél szemmel Tegnapi Rézmánra sandítottak.

– Muszáj így vizslatnia? – zsémbelt Panzasándor, szálkákat köpködve.

Tegnapi Rézmán megint fölnevetett, megvonta a vállát, és magukra hagyta őket. Alig tette ki a lábát a szobából, síri csönd ereszkedett Rózsasándor és Panzasándor köré, a levegő nehézzé és valahogy szúróssá vált, a fülük bedugult, akárha vízbe ugrottak volna, a szájpadróluk kiszáradt. Beletelt két-három percbe, mire a különös jelenség elmúlt.

– No, gyerünk! – húzta akkor maga után a komáját Rózsasándor.

Végiglépkedtek a folyosón, ki a pajtának tűnő ágyasházból a szabadba. Egyetlen árva lelket nem láttak. A konyhakertben katonás rendben sorakoztak a káposzták, karalábék, répák, petrezselymek, paprikák és paradicsomok, uborkák és babok, borsók és kaprok, zellerek, tökök. A krumplin egyetlen kolorádóbogarat nem fedeztek föl, a gyümölcsök mind üdék és szépek voltak. A két jó barát lehajolt a patakhoz, mohón ittak a friss, hús vízből.

– De mi a csuda az a növény a falak mentén? – tépelődött Panzasándor.

– Olyan, mint a kender – vélekedett Rózsasándor. – És mégis mintha más lenne...

– Pedig az – hallották a hátuk mögül. Sarkon pördülve újfent a házigazdájukkal találták magukat szemközt.

– A kendernek egy, a mi tájainkon eleddig nem ismert változata – folytatta Tegnapi Rézmán. – Kövessenek!

Ezúttal a csűrbe vezette őket, ahol két félmeztelen férfi görnyedt és tálak fölött szitált.

– Ezek az emberek a kendert szitálják. A kender mirigyeit, hogy pontosak legyünk.

A két férfi se nem látott, se nem hallott, egykedvűen csak rázták az apró lyukú szitákat.

– Vannak neki olyanok? – ámult Panzasándor. – Mirigyei a kendernek?

– Vannak bizony, s bennük gyantaszerű anyag termelődik – okoskodott Tegnapi Rézmán. – Mi ezt gyűjtjük össze.

– És mi végre vajon? – tudakolta Panzasándor.

– Dohánnyal keverve elszívható.

– És jobban esik tőle a csibukozás?

– Pontosan erről van szó, kedves Panzasándor – somolygott Tegnapi Rézmán. – És holnap, esetleg azután más dolgokba is beavatom kendteket.

Rózsasándor egy szót sem szólt, csak a két szitáló embert figyelte. Éppolyan növények is lehettek volna, mint amit rostáltak, semmi jelét nem adták annak, hogy érző emberi lények. Amidőn nyakigláb vendéglátójuk befejezte az utolsó mondatot, Rózsasándor lehajtott fejjel visszavonult a pajtaszerű szállodába. Édes egykomája, noha erősen furdalta oldalát a kíváncsiság, vonakodás nélkül követte.

A szobájukban ijedt szemű, tizenöt-tizenhat éves leánykára letek.

– Hát te?

A leányzó elpirult.

– Hogy kerülsz ide?

– Ne haragudjanak, kegyelmetek, de meghallottam, hogy Rózsasándornak és Panzasándornak szólítja kendteket a gróf – csipogta a bakfis.

– Gróf? – kerekedett el Panzasándor szeme.

– Gróf Holnapi, tudják.

– Az égimeszelő?

– Az.

– Nekünk Tegnapiként mutatkozott be. Gróf nélkül.

– Először úgy szokott – vont a vállát a lányka. – Az én nevem egyébként Marika.

– Jól hallottad, Marika – dörmögte joviálisan Rózsasándor. – Mi vagyunk azok, akiket Pandúrsándor és a csahos ebei kergetnek, de utol nem érnek, mert okosabbak vagyunk náluknál.

– Akkor csakis kendtek segíthetnek rajtunk!

– Kiken? – értetlenkedett Panzasándor.

– Ej, komám, hát a pajta lakóin – világosította föl Rózsasándor. – Ugye?

Marika buzgón bólogatott.

– Gonosz ember ez a gróf? – firtatta Panzasándor.

– Velejéig! Hogy pontosan miért is, azt nem tudom megmondani... Igazán nem...

– De üljünk már le! – szívélyeskedett Rózsasándor, s helyet is foglaltak mind a hárman: a vendég az egyik karosszékbe, a két betyár az ágyakra kucorodott.

– Nem tudjuk, milyen ember valójában – suttogta Marika. – Minden bizonnyal jót akar az országnak. Harcolt a háborúban, amelyikben kendtek is kitüntették magukat.

– Melyik hadtestben? – okvetetlenkedett Panzasándor.

– Azt nem tudom – ismerte be a leány. – De azt állítja, ezredes volt.

– Meglehet – hagyta rá Rózsasándor, és szigorú pillantást vetett a cimborájára. – Folytasd, lelkem!

– Heten lakunk itt, a két bátyám, az egyik nővérem és két legény meg egy özvegyember, akik utánunk néhány héttel érkeztek. Mi árvák vagyunk, az apánk régen meghalt, az édesanyánk pedig a halálos ágyán a gróftól jelölte ki gyámunkul, mert a birtok amúgy is eladósodott és Holnapi Rézmán volt a legnagyobb hitelezőnk.

– Nemesi családból származtok?

– Kisnemesek vagyunk, ahogy a bátyám mondogatja, de régi família. Mióta itt élünk, aminek már vagy öt-hat hónapja, tulajdonképpen jól megy a sorunk, de úgy sejtjük, kizárólag azért, amiért a disznót is kényeztetik.

– Az már baj – csapott jobb öklével a bal tenyerébe Panzasándor.

– Magam is úgy vélem – vakarta meg a füle tövét Rózsasándor. – Sejdítitek a terveit ennek a tegnapi, mai vagy holnapi grófnak?

Marika lassan, szertartásosan bólintott.

– Úgy hisszük, igen. A kastélyban a szakácsnőn kívül egy apró termetű, ijesztően ráncos ábrázatú vénember is él, ő mesél nekünk minden reggel, früstökölés közben. Valami asziszikról beszél, de nem a Szent Ferencről és szelíd társairól, mert ezek hitetlenek, helyesebben az Allah nevű istenben hisznek.

– Az asziszik? – szúrta közbe Panzasándor. – Lehet, hogy csak asziszik, abban hisznek... – de Rózsasándor újabb szigorú pillantása beléfojtotta a szót.

– Inkább aszaszinok, ha jobban utánagondolok – helyesbített Marika. – Ezek az emberek évszázadokkal ezelőtt éltek, valahol keleten. Odaadón bíztak a vezérükben, és szerettek olyan dohányt szívni, amibe a kender gyantáját keverték. Így mesélte az öreg.

– Ez még nem tűnik olyan nagy bűnnek – jegyezte meg Rózsasándor.

– Csakhogy gyilkoltak is! – vágta rá Marika drámaian. – Akit a vezérük parancsolt nekik, azt lemészárolták.

– Tehát bérgyilkosok voltak – állapította meg Rózsasándor. – És a gróf titeket is azzá akar tenni... Ettől féltetek?

– Vág az esze, mint a borotva. Nem hiába keresteti kendet még a császár is!

– De mi köze ehhez annak a növénynek? – törte a fejét Panzasándor.

– Alighanem az a kulcsa a dolognak – morfondírozott Rózsasándor.

– Egyikünkkel már megkóstoltatták – árulta el a lányka. – A bátyámmal.

– És?

– Olyan lett, mint aki részeg. És mégis más.

– Ahogyan az a növény is olyan, mintha kender volna, s mégis más...

– Pontosan! A bátyám különösen viselkedett a pipázás után, a gróf pedig egészen addig árgus szemekkel figyelte, míg el nem aludt, márpedig az jó sokára történt. Követte mindenhová, s mindvégig elégedetten csettintgetett.

– Hát, ennek fele sem tréfa!

– Úgy hisszük, Görgey tábornokot akarja megöletni, aki a Klagenfurt nevű városban él a császár pénzén. Legalábbis Antal bácsi, az özvegyember ezt hámozta ki egy, a gróf meg a ráncos vénség között zajló beszélgetésből. Görgey után meg Bécsben kellene gyilkolni.

– A császárt.

– Gondoljuk, azt.

– Aki ezeket az embereket megöli, azt bitóra húzzák. Nincs menekvése – szögezte le gondterhelten Rózsasándor. – Én azt hiszem, az a kenderféleséggel töltött pipa bódító szer, ami nem teszi meggondolatlaná, kiszámíthatatlanná és ügyetlenné, s nem is dönti le a lábáról az embert, mint a bor, vagy főleg a pálinka, de éppoly bátorra varázsolja. Hallottam efféléiről, mikor a háborúban szolgáltam. Egy tiszt úr mesélte, aki bejárta a fél világot, s Indiában maga is szívott ilyesforma pipákat.

– Úgy hiszi hát kend is, hogy igazunk van? – csillant föl Marika szeme.

Rózsasándor jelentőségteljesen hallgatott.

– Még az éjjel megszökünk – mondta Panzasándor.

– Hányan vannak? – simogatta szépen pödrött bajuszát Rózsasándor.

– A kastélyban hárman – mondta Marika. – A csűrben meg négyen, bár azok egytől egyig bolondok, csak szitálnak fessz és bámulnak maguk elé. Az istállóban viszont nyolc markos, rosszcarcú legény lakik lovakkal és puskákkal. Én magam figyeltem ki őket.

– Ügyes vagy – húzta mosolyra a száját Rózsasándor, aztán Panzasándor felé fordult:

– Még az éjjel megszökünk.

Panzasándor fölpattant, az ajtóhoz sietett, kinyitotta, kikémlelt.

– Tiszta – közölte.

– Menj a többiekhez, készülődjete! – mondta Marikának Rózsasándor. – Várjatok a jelzésünkre, de amíg nem szólunk, ne csináljatok semmit!

Marika tudomásul vette az utasításokat, és visszatért övéihez. Rózsasándor meg Panzasándor pedig kiosontak az éjszakába. Bölcs előrelátással ezt nem a pajta ajtaján tették. Még a délután folyamán vették észre, hogy a folyosó végén a mennyezetbe lenyitható ajtót vágtak, amelyet Panzasándor Rózsasándor vállára állva éppen elért, hogy aztán hosszas és keserves kínlódás árán ki is nyissa. Egymás után húzódkodtak föl a padlásra, majd onnan kimásztak a tetőre.

– A bejárati ajtónál egy – lehelte Rózsasándor.

– Egy másik meg járkaál körbe-körbe – susogta Panzasándor.

Rózsasándor óvatosan leereszkedett a tetőről, ezalatt a komája a bejárati ajtó fölötti szakaszra kúszott. Pár perc múlva, amint a halk nyikkanás fölhangzott, Panzasándor a pontosan alatta, állva szundikáló legény nyakába ugrott, s egyetlen ütéssel ártalmatlanná tette. Addigra Rózsasándor ismét mellette volt, babráltak kicsit a zárral, majd beléptek a pajtaszállóba, s menten földbe is gyökerezett a lábuk. A folyosóra toppanva kétcsövű vadászpuskával találták magukat szemközt. Hogy ki tartotta a fegyvert, azt nem láthatták, mert erős fény világított a szemükbe.

– Jobb volna, ha maradnának – hallották Tegnap Rózsasándor hangját.

– Ön az, gróf úr? – vigyorodott el Panzasándor. – Milyen szíves vendéglátás...

– Kendtek sem panaszkodhatnak, ha udvariatlanságról esik szó! – replikázott a gróf. – Két emberemet ütötték le.

– A börtönőrökkel előfordul – jelentette ki Rózsasándor.

– Jöjjenek a szobájukba!

A két betyár követte a fénynyalábot a helyiségbe, amit szállásukul jelöltek ki. Ott leültek egy-egy karosszékre. Tegnap Rózsasándor és egy ráncos arcú vénység, utóbbi puskával a kezében, megállt velük szemben.

– A hazáért harcolunk – szólt patetikusan a gróf, a kezében tartott viharlámpát a tölgyfaasztalra helyezve.

– Orvul? – dacolt Rózsasándor.

– Mennyit tudnak? – nézett rá megütközve Tegnap-Holnap Rózsasándor.

– Eleget.

– Azt erősen kétlem – a gróf szivart kotort elő a szivarzsebéből, leharapta a végét, s a padlóra köpte, aztán a rudacsát szájába dugta, és a viharlámpához hajolva meggyújtotta. Füstöt eregetve folytatta.

– Hajdan Alamut várában, Irán hegyei közt, a Kaszpi-tenger közelében élt a Hegyek Ura. Mindennek nyolcszáz esztendeje. A Hegyek Ura bátor emberekből magánhadsereget épített, s harcosai a világ minden tájára eljutottak...

– Gyilkolni – vágott közbe Rózsasándor.

– Úgy van – bólintott a gróf. – A legjobban kiképzett, válogatott emberekből állott a Hegyek Urának regimentje. Tagjait a magányos hadviselésre oktatták, mélyen az ellenség vonalai mögött, annak hátszögében működtek.

– Nevezzük nevén a gyereket! – javasolta Panzasándor. – Bérgyilkosok voltak.

– A cél szentesíti az eszközt – tárta szét a karját Tegnap Rózsasándor.

– Mi nem olyan célért küzdünk, amely szentesítheti az alattomoságot és becstelenséget – emelkedett föl Rózsasándor, s két lépést téve előre, boltozatos mellkasát a duplacsövű fegyvernek feszítette.

– Majd belátják, hogy tévednek – somolygott a gróf.

– A kender leve miatt? – érdeklődött ártatlan képpel Panzasándor.

Tegnapi Rézmán mélyet sóhajtott.

– Hibáztam, hogy nem figyeltem a bennlakókra – morogta, majd fennhangon ekként folytatta:

– De attól még, hogy eljárt a lakótársaik szája, s kendtek többet tudnak az első közös napunkon, mint szeretném, attól még nem dől össze a világ. És a terveim sem változnak.

– A terveinek csak nem a kender leve az eszköze? – kérdezte Rózsasándor.

– De igen. Az is része a nagy plánumnak – ismerte be Tegnapi Rézmán.

– Nem fogjuk elszívni! – pattant föl Panzasándor harciasan.

A gróf kurtán fölnevetett.

– Nem csak elszívni lehet azt, uraim. A hasis, mert így nevezik az anyagot, amelyet az indiai kender gyantájából készítünk, számos módon fogyasztható. Vagy éhen halnak, vagy megkóstoľják. S a legszebb az, hogy még csak nem is tudhatják előre, mikor fogyasztanak olyan ételt, amelyet hasissal fűszereztünk. Hiszen arról sincs még csak halvány fogalmuk se, valójában miért szálltak vonatra tegnap és igazából miért hagyták el a masinát nem sokkal később...

– Talán nem a saját elhatározásunkból? – hökkent meg Panzasándor.

A gróf szelíden ingatta a fejét.

– Ugyan, mi az, amit az emberek saját elhatározásukból cselekszenek? Esznek, mert éhesek, isznak, mert szomjasak, szeretnek, mert vágy korbácsolja bennük a szenvedélyt. Meghalnak eszmékért, amiket nem is értenek, fölládozzák magukat másokért, akiket nem is igazán kedvelnek. Az ember, kedves betyár urak, távolról sem olyan nemes lény, aminőnek magát hinni szereti, s még annyira sem szabad, amennyi szabadságot egy nyomorult rabszolga föltételez magáról. Kendteket sem volt nehéz úgy befolyásolni, hogy ki akarják próbálni a vasutat. S lám, ki is akarták. A többi gyerekjáték, tapasztalhatták.

– Maga gonoszabb, mint Pandúrsándor, népünknek nyúzója, s nekünk ősi ellenségünk! – sziszegte Rózsasándor.

– Maga legalább olyan hitvány gazember, mint a császár, akit meg akar öletni!

– Nem. Ebben is téved. Én vagyok a Hegyek Urának méltó utódja. Én vagyok a Puszták Ura. – Azzal Tegnapi Rézmán és kíséřője magukra hagyta a két cimborát. Azok leforrázva, megsemmisűlve álltak, legszívesebben a föld alá sűllyedtek volna. Bámultak maguk elé, arcuk lángolt a szégyentől. Hosszú percek múltak el fölöttük, amiket ők óráknak éřékeltek, mire egymásra merték emelni tekintetüket.

– Csúful csapdába csaltak minket – mondta rekedten Panzasándor.

– De nem hagyjuk magunkat – válaszolt Rózsasándor keményen, elszántan.

És máris töprengeni kezdtek, miként szabadulhatnak a kelepceből.

illusztráció | **Török Eszter**